

Het effect van de sloop van gebouwen aan de
Emmastraat te Pijnacker op vleermuizen en
vogels met een vaste verblijfplaats

Het effect van de sloop van gebouwen aan de Emmastraat te Pijnacker op vleermuizen en vogels met een vaste verblijfplaats

Opdrachtgever: Random Wonen

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Samenstelling: Alexandra Haan

Foto's: Margot van Dongen, Hans Gebuis, Alexandra Haan

Veldwerk: Margot van Dongen, Alexandra Haan, Rob Haan, Esmeralda van de Keur, Brigitte Mangelaars, Renée Normann, Lieselotte Veen

Het effect van de sloop van gebouwen aan de Emmastraat te Pijnacker op vleermuizen en vogels met een vaste verblijfplaats [Samenst.:Haan, A.]; [Foto's:] Dordrecht: Strix/NWC

Trefw.: Emmastraat, vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats

W501

Niets uit deze uitgave mag worden openbaargemaakt, danwel verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, september 2010

Inhoud

1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving	7
3	Werkwijze	9
4	Resultaten	11
	4.1 <i>Vleermuizen en vleermuisverblijfplaatsen</i>	11
	4.2 <i>Vogels met een vaste verblijfplaats</i>	11
5	Advisering	13
	5.1 <i>Vleermuizen</i>	13
	5.2 <i>Vogels</i>	14
	5.3 <i>Overige soorten/waarnemingen</i>	14
6	Te nemen mitigerende maatregelen	15
7	Conclusie	17
8	Uitvoerenden	19

Bijlagen

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Bijlage 2: Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

1 Inleiding

In het kader van een herontwikkeling zullen 28 woningen in de Emmastraat/Stationsstraat te Pijnacker, begin oktober 2010 afgebroken worden en worden in 2011 29 nieuwe woningen gebouwd. In het kader van de Flora- en faunawet dient bij ruimtelijke ingrepen onderzocht te worden welke beschermde planten en dieren er aanwezig zijn en wat de gevolgen van de plannen op deze soorten zijn, zodat eventuele mitigerende- en/of compenserende maatregelen genomen kunnen worden.

Het onderzoek heeft zich hierbij met name gericht op de aanwezigheid van aan bebouwing gebonden soorten zoals vogels en vleermuizen.

Aan het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) is gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen (verblijfplaatsen) en vogels met een vaste verblijfplaats in de te slopen woningen. Onderdeel van dit onderzoek is tevens het uitbrengen van een advies omtrent de te volgen procedure en te nemen maatregelen (mitigerende- en/of compenserende maatregelen).

2 Gebiedsbeschrijving

De te slopen woningen staan in de Emmastraat en Stationsstraat te Pijnacker. De woningen stammen uit ca. 1920. Het plangebied wordt begrensd door de Stationsstraat in het noordwesten, de Veilingstraat in het noorden en de Van Brachtstraat in het zuiden/zuidwesten. Daarnaast zijn er tuinen met bomen en verruigd gras aanwezig.

3 Werkwijze

Voorafgaand aan de eerste inventarisatieronde is in kaart gebracht of de gebouwen geschikt danwel ongeschikt zijn als zomer- en/of kraamkolonieverblijf voor vleermuizen. Uit dit vooronderzoek is naar voren gekomen dat de gebouwen van belang kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen en vogels met een vaste verblijfplaats.

Ten aanzien van de uitvoering van het onderzoek is daarom het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus gevolgd. Dit protocol houdt in dat het gehele gebied in totaal drie keer bezocht moet worden in de periode (15 mei) 1 juni-15 juli (1 augustus) (soortspecifiek), teneinde kraamkolonies te vinden. Voor het achterhalen van zomerverblijfplaatsen zal het gebied in de periode 15 april-15 augustus (1 november) (soortspecifiek) in totaal drie keer geïnventariseerd worden. Voor de bovenstaande onderdelen zullen in de genoemde periode in ieder geval 1 ochtend- en 1 avondbezoek plaats moeten vinden. Omdat kraamverblijven en zomerverblijfplaatsen niet per definitie dezelfde hoeven te zijn, kunnen de bovengenoemde inventarisatierondes niet allemaal in dezelfde periode uitgevoerd worden.

Overigens kan het per soort verschillend zijn in welke periode er veldonderzoek naar de verschillende verblijfplaatsen mogelijk is; zo bewoont de Gewone dwergvleermuis de zomerverblijfplaatsen tussen (20 februari) 15 april en 15 augustus, terwijl de Laatvlieger pas vanaf 15 mei (tot 1 augustus) zijn intrek in de zomerverblijven neemt.

Het onderzoek heeft bestaan uit vijf bezoeken in de periode van 15 april tot en met begin augustus. Minimaal één bezoek heeft in de ochtend plaatsgevonden (voor zonsopkomst). Per bezoek is bij elk object maximaal drie uur gepost. Het onderzoek is in de nazomer van 2009 en in het voorjaar en de zomer van 2010 uitgevoerd.

Voorafgaand aan de vleermuisinventarisaties is onderzocht of er vaste verblijfplaatsen van vogels in of aan de woningen aanwezig zijn.

Vooraanzicht van twee van de te slopen woningen aan de Emmastraat.

Foto: Margot van Dongen

4 Resultaten

Tijdens dit onderzoek is vooral gelet op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels met een vaste verblijfplaats in de gebouwen. Daarnaast zijn ook overige aanvullend beschermde soorten meegenomen tijdens dit onderzoek.

4.1 Vleermuizen en vleermuisverblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn de volgende vleermuissoorten (tabel 3) waargenomen;

- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
- grootoorvleermuis *Plecotus auritus/austriacus*

Er zijn geen verblijfplaatsen in de te slopen gebouwen achterhaald.

Het terrein wordt als jachtgebied gebruikt door de bovengenoemde soorten. De Gewone dwergvleermuis jaagt gedurende een deel van de avond, nacht en ochtend op het terrein. De grootoorvleermuis werd passerend en jagend waargenomen. Waarschijnlijk maakt het terrein ook voor deze soort onderdeel uit van een groter jachtgebied.

4.2 Vogels met een vaste verblijfplaats

Er werden tijdens de inventarisaties enkele (bewoonde) nesten van vogelsoorten met een vaste verblijfplaats aangetroffen; de Huiszwaluw *Delichon urbica* (Categorie 5). De Huiszwaluw broedt tegen de gevel van de nummers 2c en 16. Voor de Huiszwaluw geldt dat de nesten niet jaarrond beschermd zijn maar inventarisatie van deze soorten wel gewenst is (zie ook bijlage 1).

Huiszwaluw met nestmateriaal in de bek.

Foto: Hans Gebuis

5 Advisering

5.1 Vleermuizen

De gebouwen zullen gesloopt worden en er zullen nieuwe woningen voor in de plaats komen. Omdat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen (tabel 3 Flora- en faunawet; bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn) aangetroffen zijn en de functionaliteit van het gebied voor de waargenomen soorten niet aangetast wordt, hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden.

In de nieuwbouw zullen bovendien inpandige voorzieningen getroffen worden, zodat deze geschikt is voor vleermuizen om in te verblijven. Deze voorzieningen bestaan uit metselstenen (in de spouwmuur aan te brengen) en vleermuisdakpannen.

Andere maatregelen die genomen kunnen worden zijn;

- Het laten ontstaan van een groot aanbod (oude) bomen met natuurlijke holten (spechtengaten of takscheuren);
- Zoveel mogelijk gebruikmaken en/of bevoordelen van inheems, streekeigen materiaal omdat dit het grootste en meest afwisselende voedselaanbod oplevert.

Verder moeten de volgende maatregelen in acht genomen worden;

- niet slopen in de winterslaaperperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld of vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's-nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object (indien de sloop ruim na het onderzoek plaats zal vinden). Zijn deze aanwezig dan geldt dat in geval van een significant belangrijke verblijfplaats gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn, anders kan het dier/kunnen de dieren ook passief verjaagd worden (door verstoring van het microklimaat of 's-nachts dichten van de invliegopening) mits zij niet verwond, gedood of actief verstoord worden. Het 's-nachts dichten van invliegopeningen mag in geen geval in het begin van de kraamkolonierperiode plaatsvinden (de jongen zijn dan nog niet vliegvlug en zullen niet weg kunnen komen).

5.2 Vogels

De Huiszwaluw is aan enkele van de onderzochte gebouwen gebonden. Voor de Huiszwaluw geldt dat als het nest niet in gebruik is, deze aangetast mag worden. De Huiszwaluw heeft twee tot drie legsels per jaar; soms tot laat in de zomer. Dit betekent dus dat de betreffende gebouwen gesloopt kunnen worden zodra de dieren het nest verlaten hebben; bij voorkeur in het najaar. Een inspectie voorafgaand aan de sloop wordt aangeraden als er in de zomer gesloopt moet worden. In de nieuwbouw zullen zogenaamde vogelvides gerealiseerd worden en zullen kunstmatige voorzieningen voor de Huiszwaluw aangebracht worden. Aangeraden wordt dit in overleg met een deskundige te doen.

Verder dient er altijd rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Binnen deze periode (globaal van 15 maart - 15 juli, soortspecifiek), maar ook daarbuiten, mogen door werkzaamheden geen broedende vogels, hun nesten of jongen verstoord worden. Aanbevolen wordt geen activiteiten zoals rooien, kappen en grondverzet, in de broedtijd van vogels uit te voeren, tenzij onderzoek door een deskundige heeft uitgewezen dat van broedgevallen op het moment van rooien of andere werkzaamheden geen sprake is.

5.3 Overige soorten

Tijdens het onderzoek zijn geen overige beschermde soorten aangetroffen. Het gebied is niet van groot belang voor overige beschermde soorten.

Wel dient altijd de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.

6 Te nemen mitigerende maatregelen

Vleermuizen maken gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen. De betreffende gebouwen worden niet door vleermuizen gebruikt.

Op basis van de onderzoeksgegevens kan geconcludeerd worden dat er veiligheidshalve niet in de winter gesloopt moet worden, maar dat slopen in de nazomer geen negatief effect op zal leveren. Het is daarom acceptabel om de ingang van de verblijfplaatsen voorzichtig open te breken en/of dakpannen behoedzaam te verwijderen, zodat het binnenklimaat verstoord wordt. Dit dient onder begeleiding van een vleermuisdeskundige te gebeuren. De sloop moet gefaseerd uitgevoerd worden zodat eventueel toch aanwezige dieren weg kunnen komen.

Gewone dwergvleermuis; een soort waarvoor voorzieningen in de nieuwbouw gerealiseerd zullen worden.

Foto: Alexandra Haan

Dit is van wezenlijk belang omdat vleermuizen de neiging hebben zich bij onrust en verstoring dieper terug te trekken. De werkzaamheden dienen uitgevoerd te worden op een dag dat de temperatuur in ieder geval hoger is dan 5°C (bij voorkeur hoger dan 10°C).

In de nieuwbouw zullen nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd worden. De nieuwe verblijfplaatsen worden aangepast aan de eisen van de Gewone dwergvleermuis (in overleg met vleermuisdeskundige(n), architect en initiatiefnemer).

Gewone dwergvleermuizen verblijven bij voorkeur in spouwmuren. Ze lijken warme plaatsen op te zoeken (bijvoorbeeld in de omgeving van verwarmingsbuizen). Verder moet het er donker en rustig zijn, mag er geen gebruik gemaakt worden van stoffen of omstandigheden die in het verblijf stank of rook veroorzaken en mag er geen gebruik gemaakt worden van giftige houtverduurzamingsmiddelen.

7 Conclusie

Tijdens het onderzoek in de Emmastraat en de Stationsstraat zijn twee soorten vleermuizen waargenomen; Gewone dwergvleermuis en (Gewone) grootoorvleermuis.

In de onderzochte woningen zijn geen verblijfplaatsen gevonden.

Voor het slopen van de woningen is geen ontheffing nodig in het kader van de Flora- en faunawet.

Twee van de onderzochte gebouwen zijn in gebruik door de Huiszwaluw (eveneens een beschermde soort).

De sloop van de objecten wordt bij voorkeur (veiligheidshalve) niet in de winter uitgevoerd. Het is relatief veilig om volgens planning in oktober 2010 te slopen. Hierbij moet een specifieke werkwijze gehanteerd worden zodat eventueel toch aanwezige dieren passief verjaagd worden. De daadwerkelijke sloop vindt plaats enkele dagen nadat maatregelen genomen zijn om deze dieren te laten vertrekken. Aangezien de werkzaamheden gefaseerd en kleinschalig plaats zullen vinden (onder andere in verband met gescheiden afvalinzameling), zal het effect op beschermde dieren nihil zijn. Achtereenvolgens zullen het asbest verwijderd worden, de houten onderdelen gesloopt worden waarna het slopen met de 'kogel' plaats zal vinden.

In de nieuwbouw zullen nieuwe inpandige voorzieningen gerealiseerd worden. De nieuwe verblijfplaatsen worden aangepast aan de eisen van de Gewone dwergvleermuis. Ook zullen vogelvides en kunstmatige nesten voor de Huiszwaluw gerealiseerd worden.

8 Uitvoerenden

Het onderzoek is uitgevoerd door medewerkers van het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC). Het NWC is een onafhankelijk onderzoeks- en adviesbureau op het gebied van flora en fauna en ecologie. Sinds 1986 houdt dit bureau zich onder andere bezig met inventarisaties en monitoringsprojecten naar de aanwezigheid en de verspreiding van flora en fauna, de effecten van maatregelen op verschillende soorten en de veranderingen in de stand en de verspreiding van planten en dieren. De gegevens uit de onderzoeken worden volgens standaardnormen vergaard en geïnterpreteerd en de resultaten ervan op heldere wijze vastgelegd in rapportages.

Alle medewerkers hebben jarenlange ervaring met verschillende soorten onderzoeken en onderzoeksdisciplines.

Bijlagen:

1. Tabellen soorten Flora- en faunawet
2. Vleermuizen, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

